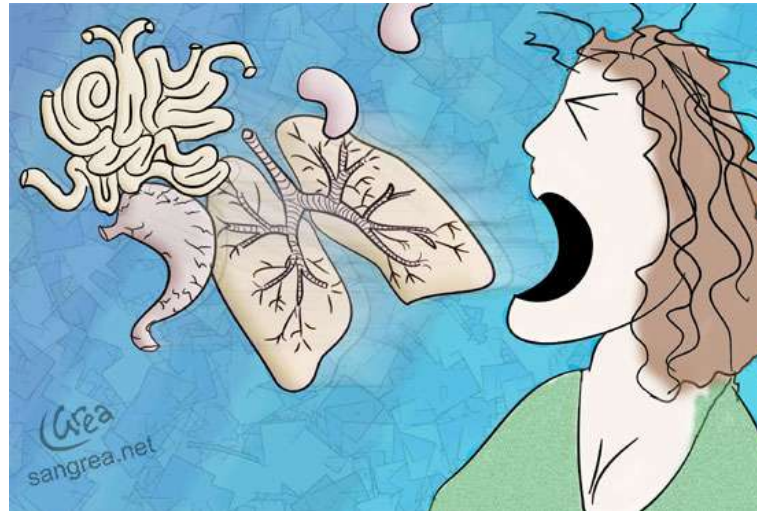

Pacient s kašľom v ambulancii

VLD

Diagnostika a manažment kašľa
MUDr. Jana Bendová, VLD

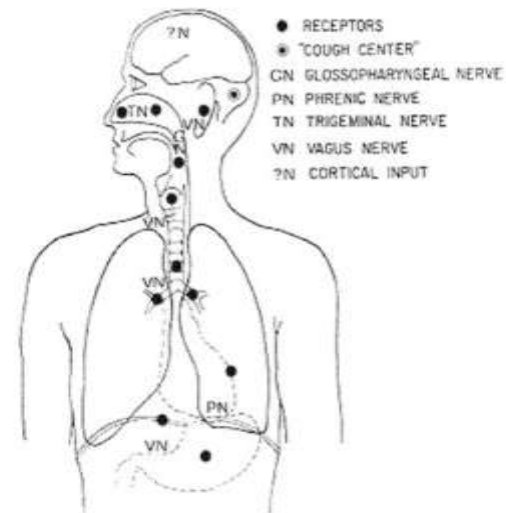

Čo je to kašeľ?

- kašeľ je **reflex** vyvolaný podráždením tusigénnej zóny
- je najčastejším príznakom pri ochoreniach dýchacieho systému
- udržiava priechodnosť dýchacích ciest
- odstraňuje z nich patologické produkty a cudzie telesá
- stlačený vzduch opúšťa dýchacie cesty rýchlosťou **900km/hod** (rýchlejšie ako uragán)

Schematic Representation of the Anatomy of the Cough Reflex

Klasifikácia kašľa

podľa Irwinga

- *akútny* < 1 týždeň
- *subakútny* 1-3 týždne
- *chronický* > 3 týždne

Akútny kašeľ

dif. dg.

- **infekcie DC** (vírusové, bakteriálne)
- **akútna exacerbácia AB** alebo CHOCHP (vyprovokovaná infekciou vírusovou alebo bakteriálnou)
- **pneumónia**
- **zlyhávanie ľavého srdca** (stáza v MKO)
- **aspirácia cudzieho telesa**

Anamnéza – **Fyzikálne vyšetrenie** – (CRP)

(ak podozrenie na pertussis – výter z nosohltana alebo sérológia)

Akútny kašeľ

- Častá je **samoliečba** – kúpa OTC prípravkov (kvapky, sirupy, čaje...) ... občas zvyšky (po deťoch...)
- K VLD príde len asi **20%** pacientov s akútnym kašľom (ženy:muži 2:1)
.....niekedy je príčinou návštevy inkontinencia pri kašli, nie kašeľ samotný....
- V priebehu 2 týždňov väčšinou vymizne aj sám

Akútny kašeľ

- *Identifikovať rizikové skupiny*
- akútny kašeľ môže byť prvým indikátorom závažného ochorenia, napr. Ca pľúc, TBC, alergie, intersticiálnej pneumopatie...

„Chronickému kašľu vždy predchádza akútny kašeľ“

Červené vlajočky pri akútnom kašli

- Subjektívne
  - hemoptýza
  - pocit nedostatku vzduchu, dušnosť
  - horúčka
  - bolesti na hrudníku
  - úbytok hmotnosti
-
- Objektívne pri fyzikálnom vyšetrení
  - tachypnoe
  - cyanóza
  - trubicové dýchanie
  - abnormálny auskultačný nález

**Mysli na pneumóniu, embolizáciu do AP,
Ca pľúc, zlyhávanie ľavého srdca !**

Odošli na RTG pľúc !

Akútny kašeľ

- suchý dráždivý (neproduktívny)
- v prvých dňoch prechladnutia
- žiadna alebo len veľmi malá produkcia hlienu
- zvyčajne netrvá dlho (do 3 dní)
→ **antitusiká**

- vlhký (produktívny)
- hojná tvorba hlienu
- nie vždy ide o sekrét z DDC, často býva vykašliavaný hlien zatekajúci pri zápale nosohltana či paranazálnych dutín
- vykašľanie hlienu si zvyčajne vyžaduje značnú námahu
- vykašliavanie hlienu treba podporiť (pitný režim, mukolytiká)
→ **mukolytiká**

CAVE: Pacient je laik,
môže sa pri „klasifikácii“ kašľa pomýliť...

NOVINKA: Pertussis !

Percentuálny podiel *pertussis*
u dospelých

s kašľom >7 dní **10-20%**

najmä vo vekovej skupine 20-44 ročných,
ale pertussis sa nevyhýba ani vyšším
vekovým skupinám

Akútny kašeľ

liečba bežného akútneho kašľa

- **nemusí sa terapeuticky ovplyvňovať**, pretože lieky neovplyvnia výsledok ochorenia
- upokojenie pacienta, uistenie, že nejde o nič vážne...
- lieky sa odporúčajú až vtedy, keď sú kašľové ataky časté a výrazné, alebo keď kašeľ ruší spánok, perzistuje a je bolestivý
- liečba je **symptomatická**

Akútny kašeľ

liečba bežného akútneho kašľa

MUKOLYTIKÁ

- pôsobia sekretoricky
- stimulujú tvorbu surfaktantu
- majú antioxidantné účinky:

ambroxol (Mucosolvan*, Ambrobene*, Ambrosan*),

- dobrá znášateľnosť, minimum NÚL,
- navyše stimuluje činnosť riasiniek a tým zlepšuje mukociliárny klírens,
- zvyšuje hladinu niektorých ATB, napr. amoxicilínu a klaritromycínu

bromhexin (Bromhexin*, Bronchosan*)

N-acetylcysteín – štiepením väzieb hlienu mení jeho reologické vlastnosti a urýchľuje mukociliárny transport (ACC long*, Solmucol*...)

erdosteín – novší, významné antioxidantné a protizápalové účinky - Erdomed (PO)

* voľne predajné

Akútny kašeľ

liečba bežného akútneho kašľa

ANTITUSIKÁ

a) kodeínové

- pôsobia centrálnne,
- zvyšujú prah dráždivosti pre kašeľ
- výrazný antitusický i analgetický efekt

codein (Codein) 15mg/30mg tbl. (PO), Panadol *Ultra**

CAVE: pôsobia tlmivo na dychové centrum, obstipácia

dextrometorphan (Robitussin*),

b) nenarkotické antitusiká

- pôsobia periférne
- menej NÚL

butamirát (Sinecod*, Tussin*, Stoptussin*),

dropropizín (Ditustat*) – má aj mierny antihistamínový účinok, a môže teda ovplyvniť aj kašeľ alergického pôvodu, má nízky sedatívny účinok

* voľne predajné

Subakútny kašeľ

1-3 týždne

Pravdepodobné dg.:

- postinfekčný kašeľ
- bakteriálna sinusitída
- bronchiálna astma
- počínajúci chronický kašeľ
- myslieť aj na Ca pľúc !

Vyšetrovacie metódy:

- Fyzikálne vyšetrenie hrudníka
- **RTG pľúc** ak sú objektívne príznaky alebo ide o fajčiara
- **meranie obštrukcie výdychu** (PEF, spirometria...)

Postinfekčný kašeľ

Kašeľ, ktorý začal ako akútna infekcia dýchacieho traktu a nie je komplikovaný pneumóniou*

*nekomplikovaný = normálny auskultačný nález + normálny RTG hrudníka

Postinfekčný kašeľ vymizne bez liečby

Možno podávať beta-2-mimetiká (Ventolin spray) alebo anticholinergiká (Atrovent spray)

Chronický kašeľ

viac ako 3 týždne

Asociovaný s:

fajčenie (závislosť od počtu vyfajčených cigariet)

polutanty (zamestnanie)

enviromentálne dráždenie (napr. srst' mačky)

bronchiálna astma

reflux

obezita

syndróm dráždivého čreva

ženské pohlavie

Chronický kašeľ

dif. dg.

Chronický kašeľ

dif. dg.

- často existuje viacero príčin kašľa súčasne:
- 18-93% pacientov **2** príčiny kašľa,
- u 40% pacientov najmenej **3** príčiny kašľa

Zistenie príčiny kašľa umožňuje nastavenie účinnej liečby a zlepšenie kvality života

Chronický kašeľ

dif. dg

- **anamnéza**

(aj lieková anamnéza, pracovná anamnéza, fajčenie, pyróza, domáce zvieratá...)

- **fyzikálne vyšetrenie**

- **RTG hrudníka – vždy** pri chron. kašli

- **funkčné vyšetrenie pľúc** (spirometria)

- **pneumologické vyšetrenie**

Chronický kašeľ

dif. dg

Kašeľ vyprovokovaný zmenou teploty, vôňami, sprejmi, aerosólmi, fyzickou aktivitou **indikuje** zvýšenú senzitivitu kašľacieho reflexu, nie len astmu! napr. pri GERD, infekcii, ACEI

Kašeľ pri liečbe ACEI

- incidencia: 5-20%
- nástup: týždeň až 6M po začatí užívania ACEI
- liečba: vysadiť ACEI, zahájiť liečbu ARB (sartany)

Kašeľ pri GER (gastroezofageálnom refluxe)

- podieľa sa na chronickom kašli sám alebo v kombinácii s inými príčinami v 10-40%
- gastroskopia môže verifikovať GER, ale nemôže dokázať, že GER je príčinou kašľa
- skusmo PPI (blokátory protónovej pumpy – pantoprazol, omeprazol – Nolpaza, Controloc, Helicid, Omeprazol...)
- vynechať lieky zvyšujúce reflux: teofylín, NSAID, Ca blokátory, vit. C)

Chronický kašeľ

dif. dg

Kašeľ pri postnazálnom zatekaní

- pocit zatekania, časté „čistenie hrdla“, nazálna kongescia, sekrét z nosa +/-

Príčiny:

- alergická nádcha
- nealergická nádcha
- vazomotorická nádcha
- chronická bakteriálna sinusitída

Ak nie je prítomná infekcia – skusmo intranazálne kortikoidy – napr. Rhinocort spray na 4 týždne

Resp. odoslanie do ORL ambulancie

Chronický kašeľ

dif. dg

normálny RTG pľúc

(u 90% pacientov s chron. kašľom)

- GER
- postnazálne zatekanie
- chronická fajčiarska bronchitída
- bronchiálna astma
- CHOCHP
- bronchiektázie
- cudzie teleso

abnormálny RTG pľúc

- zlyhávanie ľavého srdca
- Ca pľúc
- TBC
- pľúcna fibróza
- pleurálne efúzie

nasleduje
bronchoskopia, CT...

Chronický kašeľ

dif. dg

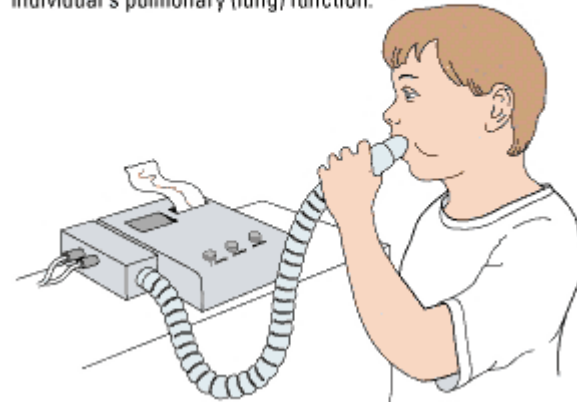
Respiračné ochorenia

normálny RTG pľúc

- GER
- postnazálne zatekanie
- chronická fajčiarska bronchitída
- bronchiálna astma
- CHOCHP
- bronchiektázie
- cudzie teleso

Spirometry

Patient blows into spirometer. The device measures and records maximum air flow, lung volume, and other parameters which are important in understanding the individual's pulmonary (lung) function.

Chronický kašel

dif. dg

V 10% případů chronického kašle
je příčina **nezistitelná**

Nezúfajte...

Chronický kašeľ

dif. dg

Táto prednáška by mohla pokračovať:

- Diagnostika a liečba bronchiálnej astmy
- Diagnostika a liečba CHOCHP,

ale...

na Slovensku je ďalší manažment už v rukách špecialistov - pneumológov

Ďakujem za pozornosť

Respirologická skupina

SSVPL SLS

<http://www.vpl.sk/sk/respirologia/>

jana_bendova@hotmail.com